

TOLKTRYCKET

"...det visade sig vara det bästa beslutet jag tagit för min karriär."

Möjlighet till praktik som
tolkasant, s. 21

"Nu finns det hopp om förändring och förbättring"

Viktig uppvaktning på
socialdepartementet, s. 16

"Jag ville att det skulle hända något nytt men som ändå var inom området tolkning."

Trippeltolkar, s. 12

"JAG HAR VARIT TOLK HELA MIN UPPVÄXT. JAG HAR BARA INTE FÖRSTÅTT ATT DET OCKSÅ KAN VARA ETT JOBB!"

Tolkutbildningen för döva, s.26

TOLKTRYCKET

Sveriges teckenspråkstolkars medlemstidning

KONTAKTA OSS

tolktrycket@sttf.org

ANSVARIG UTGIVARE

Åsa Byléhn

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER

Pontus Fredhage, Lina Silfwerbrand, Kristian Kåresjö Pessink, Anna-Lena Nilsson, Silke Spangler, Alva R Törnqvist, Johanna Alm Dahlin, Anna Troberg, Louise Angeldal, Veronica Granberg, Åsa Byléhn, Priscilla Ferrera, Malin Tesfazion, David Johansson, Anna Edvardsson, Felicia Eriksson, Karin Bäckgren, Rune Leander, Maria Ehn, Elisabet Ingels, Annika Lindén Bergdahl, Anders Silvetärn, Lena Johansson, Lisa Kellerman

STTF:S STYRELSE

Ordförande

Åsa Byléhn

Vice ordförande

Bella Börjesson Strömdahl

Sekreterare

Lina Silfwerbrand

Kassör

Rebeca Ferrer Esquivel

Ledamot

Eva Enblom

Ledamot

Lovisa Nilsson

Ledamot

Pontus Fredhage

ANNONSERA I TOLKTRYCKET

1/1-sida 4000 kr

2/3-sida 3000 kr

1/2-sida 2500 kr

1/3-sida 1800 kr

1/4-sida 1500 kr

1/8-sida 1000 kr

Vid köp av halvsidesannonser (eller större) i tidningen, ingår en veckas annonsering på sttf.org samt en puff i STTF:s flöde på facebook.

REDAKTIONEN

Alva Rosengren Törnqvist

Silke Spangler

Sanna Lövström

Kristian Kåresjö Pessink

BLI MEDLEM PÅ STTF.ORG

Aktiv: 350 kr

Stödjande: 200 kr

Organisation: 800 kr

Endast prenumeration: 600 kr

Extranummer (för pren.) 350 kr

Studerande: 175 kr

MANUSSTOPP 8 JUNI 2025

STTF.org

sttftolk

Sveriges teckenspråkstolkars förening (STTF)

ÅRSMÖTESKONFERENS, S. 6

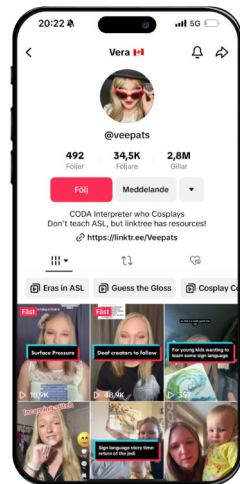

VIKTIG UPPVAKTNING PÅ SOCIALDEPARTEMENTET, S. 26

TRIPPELTOLKAR, S. 12

TOLKAR I KENYA, S. 14

TIPS: TIKTOK-TOLK, S. 15

MÖJLIGHET TILL PRAKTIK SOM TOLKASPIRANT, S. 21

Innehåll

Ledare: Pontus Fredhage	4
-------------------------	---

Frågelåda i Tolktrycket?	5
--------------------------	---

Årsmöteskonferens	6
-------------------	---

Trippeltolkar	12
---------------	----

Tolkutbildningen för döva	16
---------------------------	----

Spelar det någon roll om man säger "tolkanvändare"?	18
---	----

Tolkporträtt: Anna Edvardsson	19
-------------------------------	----

Stockholms universitet: Fortbildningskurser HT25	20
--	----

Stockholms universitet: Möjlighet till praktik som tolkaspirant	21
---	----

TOLKAB - en livsresa	24
----------------------	----

Viktig uppvaktning på socialdepartementet.	26
--	----

Hälsning från FST	27
-------------------	----

Styrelsenytt!

Årsmötet med tillhörande konferens flöt på bra trots lite halvtaskig bildkvalitet på några av föreläsarna. Men vad gör det egentligen? Vi lyckades få in cirka 40 anmälningar till konferensen och majoriteten var med hela helgen! Vi lyckades även bli en stadgeenlig styrelse sett till antal och vi välkomnar Lovisa Nilsson till gänget! Det står i alla fall klart att vi nu visat att lite låg bandbredd eller pixlig kamera inte hindrar oss från att ha en givande helg.

Nu blickar vi framåt och fortsätter det ständiga arbetet med att fortsätta höja kunskapen hos våra kära medlemmar, via fortbildning, men även med att fortsätta höja kunskapen hos alla andra, bland annat beslutsfattare på regeringsnivå. Vår eminenta ordförande Åsa Byléhn, tillsammans med Stockholms universitet, Vision, DIK och Tolkledarna, träffade socialtjänstministerns statssekreterare Minna Ljunggren, politiskt sakkunniga Cassandra Lundgren samt Christina Welander från enheten för socialtjänst och funktionshinderpolitik hos socialdepartementet för att ge dem en inblick i de utmaningar vi står inför i dag. Detta kan ni läsa mer om på sida 16!

Framöver väntar Nordic Seminar där STTF är representerade samt fortsatt planering av kommande fortbildningar, bland annat Tolkning till och från engelska med Maya De Wit 4-9 september. Håll utkik i våra kanaler för mer information!

Hoppas du har en fin dag!

Lina Silfwerbrand

Hej alla medlemmar!

Jag heter Pontus Fredhage och är sedan våren 2024 ledamot i STTF:s styrelse. Är sedan examen i juni 2023 ute på fältet och jobbar som tolk både i Örebro och i Dalarna, men har min utgångspunkt i Leksand. Att arvdestolka har sina för- och nackdelar, men att kunna kombinera arbetet i bildtelefonin med att få åka runt, träffa människor och tolka i alla möjliga sammanhang får mig att känna en glädje och stolthet.

Vad roligt att du valt att läsa min ledare! I skrivande stund börjar vintern sakta men säkert släppa taget om i alla fall den södra halvan av vårt avlånga land. Där snön för bara någon vecka sedan täckte marken och glänste vit börjar nu små knoppar ta sig upp. Kylan som bet i kinderna i slutet på februari har förbytt mot värmande vårsol, och de gråa slaskiga vägarna har bytts ut mot rullgrus och ljudet av obytta dubbdäck mot torr asfalt. Nätterna blir kortare, dagarna blir längre, och i takt med att blommorna börjar leta sig upp genom den tjälhårda marken börjar även folk röra sig ute i högre takt.

Och där någonstans befinner vi oss. Jag, du som läser och alla andra står mitt i den långsamma förändring som våren innebär, och jag tycker det är en fin metafor för det allra mesta. Likt vådet vänder från vit snö och kyla till knoppiga träd, vårblommor och pollen så förändras även vi, och allting runt oss. Sakta men säkert är vi i förändring, och likt våren får vi ibland ett bakslag, vintern kommer tillbaka med snö och kyla, men ändå finns känslan av att vi går mot något nytt. Den stora skillnaden mellan oss och våren är att vi faktiskt kan påverka hur vår framtid ska bli, vad vi ska göra och vad vi vill förändra. Om det så handlar om att flytta och köpa ett hus eller bara om vad man ska äta till frukost imorgon, så kan vi påverka vilka vi är och vad vi väljer att göra med

vår tid. Att tänka sig att vi alla är vårar, och att vi alltid går mot något ljusare är en fin tanke att stanna upp och ta in.

När jag blev invald i STTF:s styrelse var det lite av en slump. Det var mitt första steg in i ett aktivt föreningsliv, och det hela kändes stort och lite nervöst. Vad gör man om man sitter i en styrelse? Vad förväntas av mig? Vad har jag egentligen att erbjuda? Sen kom första styrelsemötet, och jag blev välkommen med öppna armar av de övriga styrelsemedlemmarna. Såklart känns saker fortfarande lite förvirrande, det är svårt att veta vilka trådar man ska välja att dra i, men det är en process som jag är glad att jag valde att delta i. Att bli välkommen och känna att jag har en möjlighet att påverka något till det bättre är uppfyllande. Jag tänker helt enkelt att jag tar tillfället i akt att tacka er som valde in mig i styrelsen, för möjligheten och förtroendet, och tacka mina styrelsekollegor för att ni tagit in mig, för den genuina omtanken i gruppen och för det fina samarbetet. Nu fortsätter vi jobba vidare under 2025!

Som avslutning vill jag påminna om att uppskatta varandra, kanske allra mest er själva. Ge er själva och varandra komplimanger. Vi är alla på ett eller annat sätt i samma båt, och kan vi alla gemensamt ro framåt kommer vi att kunna göra stordåd. Men det är också viktigt att komma ihåg att vila. Och nu, med ett färskt Tolktrycket i handen, är det precis vad jag ska göra. Sätta mig ute i solen, fälla bak ryggstödet på solstolen och läsa. Med en kopp kaffe i handen, och en flåsande Bordercollie/labrador-blandning vid min sida, ivrigt stirrande på den pinne han så gärna vill att jag ska kasta till honom. Och bara andas.

Tack för er tid! Njut nu av våren, solen och vardagen. Den är rätt fin ändå, vardagen!

*Pontus Fredhage,
styrelseledamot*

Frågelåda i Tolktrycket?

Som en del av er vet håller jag på att trappa ner efter många år som aktiv inom teckenspråkstolkning. När jag hörde av mig till Tolktrycket och skrev att jag då kanske skulle ha tid att skriva lite oftare där, väcktes idén om en typ av frågelåda. Där skulle ni som läser tidningen kunna ställa frågor och/eller tipsa om teman ni skulle vilja veta mer om. Dels kan jag tänka mig att svara på frågor som handlar om hur vi (som förening och som yrkeskår) hamnat där vi är nu. Dels kan jag tänka mig att svara på frågor om terminologi och liknande.

”...har undervisat både i teckenspråk, teckenspråkslingvistik, och på ett antal fortbildningar för yrkesverksamma tolkar.”

För de som inte känner mig kommer här en kort presentation. Jag gick min första tolkutbildning på Västankvik folkhögskola 1981, och har varit aktiv i STTF och på andra tolkområden sedan dess. Jag har även gått Högre tolkutbildning i teckenspråk, och har en kandidatexamen med engelska som huvudämne och en doktorsgrad i teckenspråkslingvistik, alla från Stockholms universitet (SU).

Arbetade under 80-talet som tolk på Högskolan för lärarutbildning i Stockholm, och sen på Teckenspråksavdelningen på SU. Parallellt med mina fasta anställningar har jag alltid frilansat, för att bredda mig som tolk och inte bara tolka högre utbildning.

Hör av dig!

Ta chansen att fördjupa dig ännu mer i tolkyrket och ställ de där frågorna du alltid gått och funderat över! Skicka in dina frågor och funderingar till tolktrycket@sttf.org.

På Teckenspråksavdelningen började jag även undervisa, och har undervisat både i teckenspråk, teckenspråkslingvistik, och på ett antal fortbildningar för yrkesverksamma tolkar. Åren 2014–2024 var jag professor i teckenspråk och tolkning i Trondheim, och från hösten 2024 har jag samma roll på Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) på SU. Jag var med och tog fram auktorisationsprovet i svenskt teckenspråk och ett förslag till ett liknande prov för norsk tegnspråk. Var även med och konstruerade Kandidatprogram i teckenspråk och tolkning på SU.

Anna-Lena Nilsson

STTF:s årsmöteskonferens få deltagare under två intre

Årets årsmöteskonferens gick av stapeln helgen 22-23 mars. Lördagen hölls på Zoom och på söndagen kunde deltagarna välja mellan att vara med på plats i Uppsala eller digitalt.

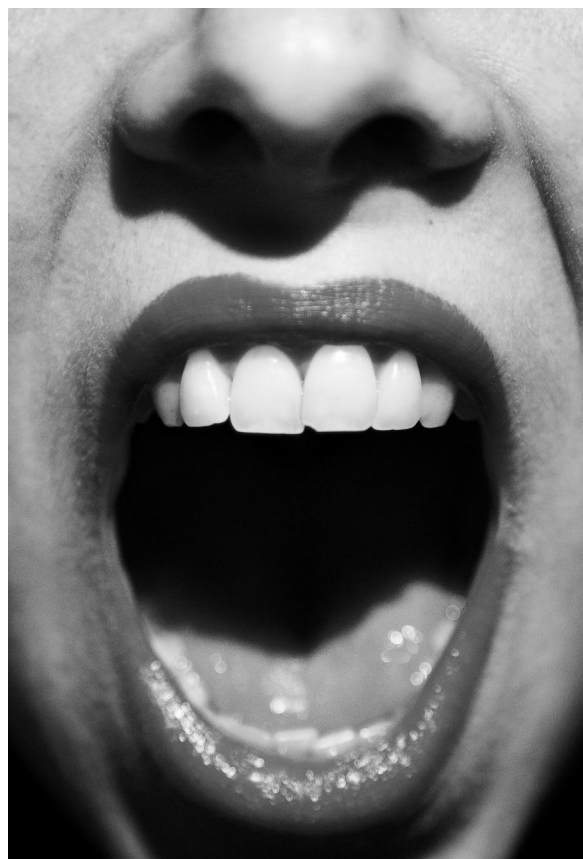
På lördagen var det som mest 23 personer som hade kopplat upp sig till mötet, söndagen var det inte fler. Skralt kan man tycka. Var var alla tolkar som för en förmånlig kostnad av 180 kronor för hela helgen hade kunnat få både nyttig och trevlig fortbildning? Jag minns välbesökta årsmöteskonferenser innan pandemin och ganska välbesökta digitala konferenser under pandemin. Men redan i fjol i Örebro känns det som om något hade hänt med deltagandet, och det fortsätter även i år. Mycket tråkigt! Kom igen, medlemmar, var med och gör STTF ännu bättre och roligare, för det är det det blir när vi är fler!

Röstvård med Catherine Hansson

Större delen av lördagseftermiddagen fick vi ta del av en röstworkshop med skådespelaren Catherine Hansson. Det är svårt att i text återge vad som har sagts och vilka övningar som har gjorts under workshopen. Det behöver man ha varit med om helt enkelt och det blir tråkigt att skriva ut i text. Här kommer dock några axplock från eftermiddagen som kan vara nyttiga att tänka på enligt Catherine.

Hållning är viktigt för att undvika kollaps i kropp och sinne. Äg stolen du sitter på och golvet du står på, och äg din röst! Bra, centrerad hållning ger inte bara bra förutsättningar för rösten men också närvaro och självförtroende. Stå är bättre, men måste du sitta, ha samma vikt på varje skinka, spänn av i magen, lyft ryggen och förläng nacken.

Uppvärmning är A och O. Catherine tycker att du ska värma upp kropp och röst i 20 minuter inför och värma ned i 10 minuter efter uppdrag, särskilt

om vi är förkylda och ändå väljer att jobba. Att massera känen är bra för rösten. Att göra detta inför varje uppdrag känns inte genomförbart, men kanske går det att få in det i början och slutet av arbetsdagen.

Drick **mycket vatten** för stämbandens skull.

Gäspa mycket, då spänner du av i halsen och struphuvudet. Gäspa precis innan du ska in och jobba om du är trött.

Sluta viska! Sluta harkla dig! Var tyst när du är sliten eller sjuk! "Om du är slemmig så håll för näsan och svälj ner skiten!", sa Catherine mot slutet av workshopen och vi skrattade gott.

rens 2025: essanta dagar

Senaste nytt från Kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning (KTT)

Gästprofessor Anna-Lena Nilsson och studieadministratör och vägledare Clara Liljeblad från Stockholms universitet informerade om vad som är på gång på KTT. I början av sin presentation ville de göra upp med gamla fördomar om kandidatprogrammet; och betona att studenterna faktiskt blir dövblindtolkar också och att de får utbildning i bildtelefoni. Studenterna har dessutom möjlighet att lägga till en hel praktiktermin om 1 till 4 delkurser efter avslutad kandidatexamen (läs mer om det på sida 21).

Viktiga och glädjande nyheter är att Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) från och med detta år får behålla anslaget om 20 miljoner kronor från utbildningsdepartementet. Tidigare har man varit tvungen att betala tillbaka pengar beroende på antalet studenter under året. Detta ger möjlighet att framöver anställa både en lektor och en doktorand i teckenspråkstolkning, samt att bidra till finansiering av teckenspråkslexikon. Så spännande att forskningen därmed stärks upp!

Anna-Lena och Clara berättade också att det

finns planer på att göra en mer omfattande kartläggning av vårt yrke. Vissa delar har gjorts tidigare av olika personer, men man önskar att ta ett mer samlat och fördjupat grepp. Liknande har gjorts på Irland, där man gick ihop hela professionen och kartlade tolkyrket ur ett hållbarhetsperspektiv med frågan "Hur länge finns yrket kvar och hur kan vi göra förbättringar?". KTT ska ta vid där och göra en egen kartläggning där alla berörda är involverade, STTF, facken, SDR etc.

**"Vi skulle behöva vara
en stark grupp
tillsammans som
kämpar för det vi vet är
viktigt för tolkar."**

Läs kartläggningen från Irland här: <https://strategicinterpreting.blog/2025/01/09/the-sustainability-of-the-irish-sign-language-interpreting-profession-research-report-recommendations/>

Anna-Lena har varit tillbaka i Sverige ett tag efter många år i Norge. Som avslut fick hon frågan hur tolk-Sverige enligt henne mår. Så här sade hon:

"Jag blir uppgiven, vi har ett problem för att vi är så splittrade. Vi skulle behöva vara en stark grupp tillsammans som kämpar för det vi vet är viktigt för tolkar. Istället så är vi på många olika sätt konkurrenter för varandra så som systemet ser ut idag. Det tycker jag är sorgligt."

Jag undrar om känslan av splittring också är bidragande till att så få är med på konferensen.

ÅRSMÖTESKONFERENS

Känner de flesta helt enkelt inte att de tillhör en gemenskap av många tolkar? Detta måste vi råda bot på! Vi får ta till oss Anna-Lenas ord och kämpa för en enad yrkeskår! STTF tar vid där också och har för året 2025 temat "Boosta tolken". Vi får se hur det omsätts under året.

Silke Spangler

På söndagen kunde de som ville och hade möjlighet delta på plats i ABF:s lokaler i Uppsala. Vi var dock inte särskilt många, ca 10 personer bara, men stämningen var på topp och alla var glada att få träffas på riktigt (oavsett om man kände varann sen tidigare eller inte). Visst är det också givande, och framförallt bekvämt, att förkovra sig digitalt, utan att behöva ta sig utanför hemmets trygga väggar. Men att få träffa verkliga, tredimensionella, människor är något helt annat!

Vi tog plats i ett rum där en projektor redan kopplats in och visade det digitala Zoomrummet. Först ut på förmiddagen var Helena Sikh från tolkutbildningen vid Fellingsbro folkhögskola

som guidade oss igenom tolkyrkets historia och tolkutbildningens framväxt och utveckling. Det mesta spaltades upp i punktform för att hinna med allt på ett så tidseffektivt sätt som möjligt.

Helena beskrev också hur arbetsmarknaden för tolkar förändrats över tid. Det började med att tolkcentraler (dvs landstingen) hade enstaka anställda tolkar, sedan bildades även privata bolag. Idag styr upphandlingar en stor del av tolkars arbetsmarknad. På flera håll i landet har tolkcentraler lagts ned och har endast en samordnande roll, alla tolktjänster upphandlas med privata bolag.

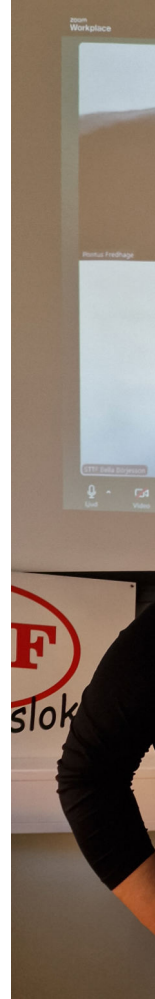
Helena påtalar att tolkyrket i framtiden står inför utmaningar. Inom ett antal år kommer flera tolkar att gå i pension, och då inte lika många teckenspråkstolkare utexamineras kommer yrket att få problem med kompetensförsörjningen. Dessutom ställs högre krav på nyexaminerade tolkar som förväntas ha breda såväl som specialiserade kunskaper även som nyutbildade.

Avslutningsvis betonade Helena att vi behöver rusta oss som yrkeskår. "Det är **vi själva** som ska **definiera vårt yrke** och vad det innefattar."

Vid nästa programpunkt informerade finska Marjo-Leea Alapuranen, "Matu", från efsli:s styrelse om vad efsli är och vad de gör. (Efsli = European Forum of Sign Language Interpreters) Det var ett av dagens kortare inslag där Matu bl.a. berättade om att efsli samarbetar med internationella dövorganisationer och med WASLI (World Association of Sign Language Interpreters).

Efsli ordnar även utbildningar runt om i Europa, men också webinarier som medlemmar kan delta i digitalt. STTF är organisationsmedlemmar i efsli, men man kan också gå med i efsli som enskild medlem (för svenska medlemmar kostar det 50€ per år.)

Nästa efslikonferens äger rum i Lissabon 12-14 september. Förhoppningsvis kommer någon från STTF:s styrelse eller Tolktryckets redaktion att åka dit och rapportera om allt spännande. Temat är "translating culture".

Den nyss bildade
Ferrer Esquivel o

Styrelsen bestående av Pontus Fredhage, Eva Enblom, Bella Börjesson, Lovisa Nilsson, Rebecca Åsa Byléhn. Frånvarande: Lina Silfwerbrand.

Svenska Dövidrottsförbundet (SDI), representerat av Matilda Högnelid, var också ett av inslagen under förmiddagen. Matilda berättade om det tre-åriga projektet Idrottsvänner som syftar till att stötta idrottssatsande gymnasieelever samt skapa och sammanställa idrottstecken.

"Helena påtalar att tolkyrket i framtiden står inför utmaningar."

Matilda beskrev utförligt processen om hur idrottstecken skapas och sammanställs med hjälp av döva utövare och experter inom respektive idrott. Sedan fick alla konferensdeltagare göra ett quiz med 15 olika idrottstecken. Superkul, men väldigt svårt! Vi på plats i Uppsala hade fördelen att sitta flera tillsammans och kunde på så sätt hjälpas åt att spåna och lista ut ett par tecken. Någon kände igen att ett tecken var kopplat till exempelvis fotboll eller ridning, annars var det

ÅRSMÖTESKONFERENS

svårt att på en gång förstå tecknen för "snurrfint" och "vägra vid hinder"... Framöver kommer STTF att anordna en workshop i idrottstecken. Håll utkik!

Sist ut före lunch var Västankv folkhögskola. Johanna Edbäck berättade om vilka olika utbildningar för hörande och döva som finns på skolan. Därefter tog MiaMaria Björkstrand och Mona Riis vid och berättade om dövtolkutbildningen som nu funnits på Västankv i tio år.

Tänk vad mycket spännande man kan hinna med på bara en förmiddag. Jag tyckte det var synd att inte fler tagit chansen att delta på årsmöteskonferensen. Ni missade något. Jag hoppas att vi ses på andra fortbildningar framöver!

Alva R Törnqvist

Årsmöte

Så blev det årsmöte även detta år! Det fanns möjlighet att delta via zoom, men också att sitta på plats i ABF Uppsalas lokaler tillsammans med en del av styrelsen. På plats var vi elva personer och uppkopplade på zoom satt ett tjugotal årsmötessugna.

Mötet öppnades utan krusiduller. Efter att ha fastställt röstlängden (vilket kan vara knepigt på distans med rutor som hoppar till höger och vänster) så meddelade styrelsen att de hade en informationspunkt senare under mötet men att inga andra frågor hade anmälts. Inga anmälde heller under mötet. Som vanligt hade mötet utlysts stadsegenligt och dagordningen godkändes.

Till mötesordförande valdes Ing-Mari Tovlin från FST. Ordförandeskapet är ett fint utbyte: STTF:s ordförande Åsa Byléhn var nämligen mötesordförande på FST:s eget årsmöte tidigare i år. Ing-Mari satt på distans vilket sköttes utmärkt, medan mötessekreterare Elliot Gandomi och justerarna Tina Wigren Svensk och Louise Angedal fanns på plats i Uppsala.

Verksamhetsberättelsen kom med den tråkiga nyheten att Maria Sköld avgått från Tolktrycket under året. Rebeca Ferrer Esquivel uppmanade (under applåder från redaktionen!) den som tycker om att skriva och fota att ställa upp för att fylla ut redaktionen. Välkommen till Tolktrycket, den som vill! Självklart kom det inte bara tråkiga nyheter under verksamhetsberättelsen: Åsa berättade till exempel om diverse mjukvaruprogram som hjälpt styrelsen att strukturera upp sitt arbete under året och gjort styrelserollen lite lättare och roligare att axla.

Kassör Rebeca Ferrer Esquivel gick kort igenom siffrorna i revisionsberättelsen med ett par frågor från årsmötets deltagare kring utfall och resultat. Det var oklarheter kring om balansrapporten skickats ut med handlingarna eller inte, men styrelsen fick kvickt upp den på skärmen för att alla skulle kunna se den. Det bestämdes också att om den missats i utskicket med övriga handlingar så skulle den skickas ut senare.

Jessica Målqvist, STTF:s revisor sedan många år, uppmanade under sin genomgång styrelsen att värna ekonomin och tänka på vilka pengar som finns att röra sig med. Åsa Byhlén, ordförande, påminde om att pengarna som finns ju ska gå till

verksamheten och ska användas. Styrelsen beviljades även detta år ansvarsfrihet (såklart!).

Arvoden och ersättningar blir desamma, men efter förra årets beslut om att styrelsen, Tolktrycket-redaktionen och valberedningen så långt det är ekonomiskt möjligt ska ersättas för reseutlägg i samband med årsmötet så har styrelsen nu tagit fram en modell för hur detta ska vara ekonomiskt hållbart. Denna modell presenterades under mötet. I korta drag går den ut på att den årliga ersättningen för resor inte ska överstiga 15 % av de totala utgifterna enligt föreningens budget.

Så var det dags för val av styrelse. Åsa Byhlén har ett år kvar av sitt ordförandeskap, medan Pontus Fredhage, Lina Silfwerbrand, Rebeca Ferrer Esquivel och Bella Börjesson alla blev omvalda. Till nyval fick vi Lovisa Nilsson. Tolktrycket riktar ett stort tack till de som fortsätter engagera sig i föreningen! Tack också till de som lämnar för er trogna tjänst och tack Lovisa som har massa kul att se fram emot!

"I september detta år kommer STTF att hålla en fortbildning om tolkning till och från engelska."

Till revisor valdes återigen Jessica Målqvist och till revisorssuppleant Peter Målqvist. Stort tack också till er båda för det ni gör för föreningen, utan er kunde vi inte fortsätta verka!

Valberedningen utgörs av Petter Flemberg och Tina Wigren Svensk som nu önskar sällskap. Enligt stadgarna ska STTF:s valberedning bestå av tre personer och enligt VB själva klarar de sig på två, men stadgar är stadgar. På årsmötet blev trots det ingen tredje person invald.

Efter en paus med obligatorisk fika (och en lång diskussion om märket Eldorado - kan man lita på ett märke som gör både kakor och schampo?) gick

ÅRSMÖTESKONFERENS

verksamhetsplanen igenom. Föreningens tema för verksamhetsåret 2025 blir Boosta tolken! Föreningen vill med detta tema jobba för att öka känslan av samhörighet, stärka yrkesstoltheten och jobba för att alla tolkar ska må bra både fysiskt och psykiskt. Detta årstema välkomnas säkert av alla!

Kassör Rebeca Ferrer Esquivel gick igenom budgeten utan konstigheter, och sedan fick Tina Wigren Svensk berätta om motionen om stadgeändring. På 2024 års årsmöte lades en motion av styrelsen men efter ett rätt och riktigt påpekade från en deltagare om att styrelsen, enligt föreningens egna stadgar, inte får lägga motioner så ströks den. I år togs samma motion upp men den här gången av en föreningsmedlem. Motionen föreslog att STTF:s stadgar bör tillåta suppleanter i styrelsen att underlätta styrelsearbetet och kanske locka nya personer att gå med som styrelsesuppleant för att få ett hum

om vad styrelsearbetet innebär och kanske senare gå med som ordinarie styrelsemedlem. Motionen bifölls.

Så kom vi äntligen till styrelsens informationspunkt: I september detta år kommer STTF att hålla en fortbildning om tolkning till och från engelska. Mycket efterlängtat! Håll utkik i mailkorgar, sociala medier, flaskpost etcetera - mer information om denna efterlängtade fortbildning kommer.

Och var får vi då möjligheten att träffas igen nästa år? Platsen för nästa årsmöte fick till och med en trumvirvel innan den avslöjades: det blir den 22 mars i Jönköping! Självklart ses vi där!

Kristian Kåresjö Pessink

Trippel-
tolkar

Trippeltolkar

På STTF:s årsmöteskonferens våren 2024 hade deltagarna möjlighet att skriva upp förslag på Tolktrycket-stoff. Denna text är baserad på ett sådant förslag. Tack!

En teckenspråks- och dövblindtolk som även är utbildad till skrivtolk kallas för "trippeltolk". Flera av STTF:s medlemmar är själva trippeltolkar och många av oss har säkert kollegor med trippelkompetens. Hur blir man trippeltolk, och hur är det att arbeta som en sådan? Tolktrycket grottade ner sig i ämnet och passade även på att ställa några frågor till trippeltolkarna Lina Rehn Lomberg och Jennifer Palevik som arbetar på Örebro tolkcentral.

Berätta varför du ville bli skrivtolk!

Lina: Jag ville att det skulle hända något nytt men som ändå var inom området tolkning. Jag har sedan utbildningen till teckenspråks- och dövblindtolk tänkt att jag också ska utbilda mig till skrivtolk.

Jennifer: Samma för mig. Jag var intresserad redan under teckenspråkstolkutbildningen då en skrivtolk kom till skolan och presenterade yrket.

Har du nytta av dina skrivtolkskunskaper när du teckenspråkstolkar, och vice versa?

Det är två väldigt olika tolkmetoder och det är faktiskt mindre som är lika än vad jag trodde när jag utbildade mig till skrivtolk. Generellt är det nog att kunna nyttja kunskaper som jag tillägnat

mig i olika situationer på nya situationer. När det gäller skrivtolkning så har jag fått lära mig otroligt mycket teknik och hålla huvudet kallt när det blir något tokigt oftast med tekniken. Från teckenspråkstolkningen tar jag med mig att kunna lagra information och kunna kondensera i skrivtolkningen, berättar Lina.

Vilka utmaningar finns i skrivtolkning?

Lina: Att någon pratar snabbt eller otydligt. Det som blir största skillnaden är utmaningar med teknik som inte vill vara med. Behovet av förberedelse ser också helt annorlunda ut, om jag inte får material innan till exempel en föreläsning så kommer tolkningen att bli mycket svår att genomföra. Generellt skulle jag säga att det behövs mycket mer förberedelse inför ett skrivtolkuppdrag än inför ett teckenspråkstolkuppdrag.

Jennifer: Håller med i det Lina säger. En annan sak är ju att vi inte alltid vet vem som är skrivtolkanvändare. Ofta är det en person som aldrig ens har hört talas om att skrivtolkning finns (då det ofta är till exempel vården som bokar tolk). Det kan vara utmanande i till exempel väntrummet.

Lina och Jennifer tycker att skrivtolkning är både lättare och svårare än vad de hade föreställt sig, beroende på vilken del av skrivtolkningen som åsyftas.

Lina: Teater (med manus) och sånger blir ganska lätt när vi kan använda förinskrivning.

Jennifer: Det som kan vara skönare med skrivtolkning är att jag inte alltid behöver förstå alla ord - men jag måste kunna stava dem, haha!

Är det vanligt att teckenspråkiga tolkanvändare väljer skrivtolkning i vissa sammanhang?

Det händer absolut även om det inte är jätteviktigt. Det som kan bli svårt i de situationerna är placeringen som skrivtolk, det är ganska ofta som vi sitter så att vi inte ser tolkanvändaren, till exempel vid föreläsningar, och då har de mindre chans att kunna säga något. I mindre sammanhang är det lättare att lösa, säger Lina.

Vad innebär skrivtolkning?

En skrivtolk tolkar talat språk till skrift. Tolken skriver det som sägs och den som har en hörselnedsättning eller är döv kan då läsa texten på en skärm. Tolken skriver i ett speciellt program anpassat för skrivtolkning. Skrivtolken ansvarar för att ta med all den utrustning som behövs för tolkuppdraget. Det innebär t.ex. tangentbord, dator, eventuella extraskärmar eller projektorduk. Utrustningen anpassas efter det specifika tolkuppdraget och tolkanvändarens behov. Om hen har en synnedsättning går det att ändra och anpassa färg och storlek på texten för att den ska bli så enkel som möjligt att läsa. En skrivtolk måste kunna skriva väldigt snabbt och helst felfritt. För att ta examen som skrivtolk krävs en hastighet på minst 500 nedslag per minut. På sidan 10fastfingers.com kan du själv testa hur snabbt du kan skriva!

Behovet av skrivtolkning har successivt ökat allt eftersom den vuxendöva gruppen liksom andra funktionsnedsatta blivit allt mer aktiva inom olika samhällssektorer.

Under de senaste 10–15 åren har barndomsdöva börjat beställa skrivtolk (i stället för, eller som komplement till, teckenspråkstolk) i allt större omfattning. Detta gäller framför allt i utbildningssammanhang, till exempel vid föreläsningar. Den viktigaste anledningen är troligen att man i dessa situationer behöver de exakta termerna.

Skrivtolkningens början

Under 1977-1979 pågick Projekt Vuxendöva. Inom projektet, som finansierades av Allmänna arvsfonden, anordnades konferenser där behovet av både kommunikation och tolkning för den vuxendöva gruppen lyftes upp. Projektet ledde så småningom både till att det i Danmark utvecklade mun-hand-systemet (MHS) introducerades för kommunikation och till att skrivtolkning startade som tolkningsmetod.

Utbildning till vuxendövtolk

Den första utbildningen till vuxendövtolk var 32

SKRIVTOLKNING

veckor lång och gavs 1981 på Wiks folkhögskola utanför Uppsala. Utbildningen innehöll övningar i mun-hand-systemet (MHS) med munavläsning och teckeninlärning, men även skrivtolkning både för hand och via maskin.

1987 flyttade utbildningen till Strömbäcks folkhögskola utanför Umeå och blev därefter ettårig. Man hade från brukarorganisationernas sida tyckt att skrivtolkning gick för långsamt och initierade därför en utredning som ledde till ett byte av tangentbord – från det ”vanliga” qwerty-tangentbordet till det nederländska ackordtangentbordet Velotype som introducerades i utbildningen från år 1990. På ett sådant tangentbord trycks flera tangenter ner samtidigt för att skapa ord i stället för att man som på qwerty-tangentbordet trycker ner bokstav för bokstav. Att lära sig skriva fort på Velotype visade sig emellertid ta avsevärd tid och utbildningen förlängdes allteftersom. Under 1997-2006 var utbildningen treårig.

Två utbildningsomgångar vid Önnestads folkhögskola utanför Kristianstad (1999–2002 och 2002–2005). Skrivtolkutbildningen 2000–2003 var den första med datorer, och även i arbetslivet infördes datorer som arbetsredskap vid denna tid.

År 2006 blev utbildningen tvåårig och bytte namn från vuxendövtolkutbildning till skrivtolkutbildning. Det nya namnet fokuserade på den vanligaste tolkmetoden.

Från 2009 blev skrivtolkutbildningen ettårig och förlades till Södertörns folkhögskola där den fortfarande ligger idag. Från början var det fortsatt Velotype-tangentbord som gällde, men efter något år återgick man till qwerty-tangentbordet. En del skrivtolkar använder dock fortfarande Velotype-tangentbord.

Sanna Lövström arbetar som teckenspråks- och dövblindtolk och håller nu på att utbilda sig till skrivtolk. Sådär berättar Sanna om skrivtolkutbildningen: När jag gick teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen och för första gången fick höra om skrivtolksyrket så kände jag direkt att jag ville gå den utbildningen. Jag har alltid älskat att skriva så det kändes som att det skulle kunna passa mig. Dessutom ser jag fram emot att utöka variationen på tolkuppdragen. I skrivande stund har jag precis avslutat min slutpraktik, fyra veckor som gick i rasande fart. Det har varit otroligt roligt och lärorikt, fantastiska handledare och blivande skrivtolkskollegor som hjälpt mig att utvecklas. Har även hunnit med en närträff med klassen, roligt att återse alla igen och höra hur de haft det under sin praktik.

I början av juni blir vi (förhoppningsvis) klara, det är inte lång tid kvar. Men fram till dess har vi lektion på distans varje vecka, hemuppgifter som ska lämnas in och analyseras, samt möjlighet till både individuella övningar och gruppövningar. Tiden går fort och övning krävs. Men det är himla roligt!

Skrivtolkutbildningen idag

Vid Södertörns folkhögskola bedrivs en ettårig skrivtolkutbildning (40 veckor) som läses på heltid. Utbildningen innefattar distansstudier samt tre obligatoriska träffar som äger rum på Fellingsbro folkhögskola i Örebro. Inom utbildningen har de studerande åtta veckors praktik hos antingen någon tolkcentral, något tolkbolag, eller hos Texttelefoni.se.

För att bli skrivtolk krävs, förutom att kunna skriva snabbt på qwerty-tangentbord; en bra språkfärm; god allmänbildning; nyfikenhet och viljan

att arbeta med människor, språk och kommunikation; motorisk och kognitiv simultankapacitet för att kunna lyssna och samtidigt skriva.

Antal trippeltolkar

Det är svårt att ta reda på exakt hur många trippeltolkar som är verksamma i Sverige, men sedan 2018 har 51 teckenspråkstolkar utbildat sig till skrivtolk vid Södertörns folkhögskola. Varje utbildningsår har 15 platser och ungefär hälften av dem brukar vara utbildade teckenspråkstolkar, enligt Maria Laurin, linjeföreståndare på skrivtolkutbildningen. Hur många tolkar som utbildats före 2018 har hon tyvärr inga uppgifter på. Maria är positiv till att fler teckenspråkstolkar utbildar sig till skrivtolk:

Jag ser gärna fler teckenspråkstolkar från hela landet söka till oss eftersom att dövblindtolkning i skrift, i kombination med ledsagning och syntolkning, ökar.

Jag ser också en ökning bland teckenspråkiga tolkanvändare som väljer skrivtolkning som ett alternativ beroende på vad de ska göra, säger Maria Laurin.

Alva R Törnqvist

Källor:

Skrivtolkning. Forskning och praktik (2022)
www.mtm.se/app/uploads/2024/06/rapport-skrivtolkning.pdf

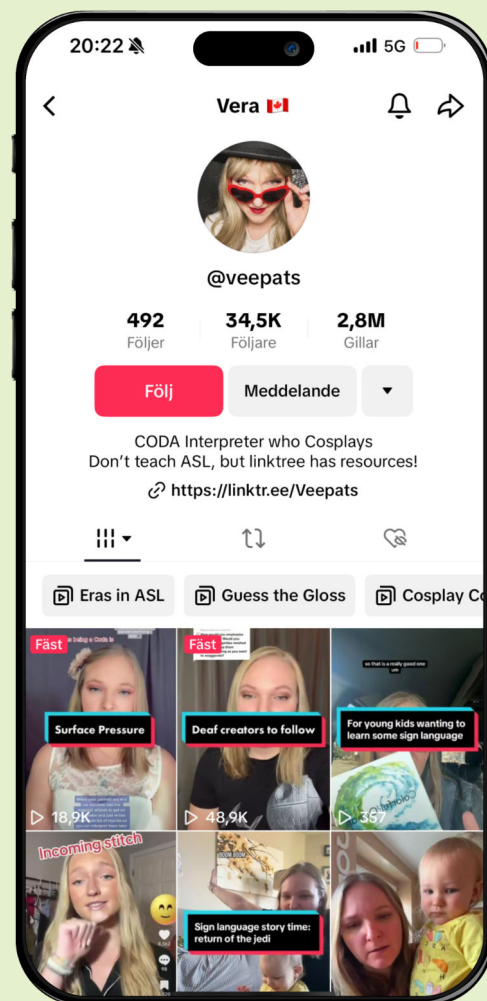
www.skrivochtsstolk.se

www.sodertorn.fhsk.se/kurser/skrivtolk/

TIPS

TikTok-tolk

TikTok är en app-plattform där människor från världens alla länder har möjlighet att mötas och lägga upp videor av olika slag. En person som fått många följare är teckenspråkstolken Vera Goudie från Kanada. På sin kanal lägger hon upp videor både på engelska och på amerikanskt teckenspråk (även Kanada använder ASL till stor del) där hon berättar om hur det är att arbeta som teckenspråkstolk i Kanada. Hon berättar om allt från teckenspråksgrammatik till hur auktorisering fungerar i Kanada. För den som är nyfiken på skillnaderna mellan tolklivet i Sverige och på andra sidan Atlanten så finns Vera att följa på TikTok under namnet @veepats och på Instagram under namnet @veepats.coda.

Tolkutbildningen för döva

På Västankviks folkhögskola är det full rulle när de döva tolkstudernterna har sina fysiska träffar. På kort tid ska man hinna prata om allt det där man själv suttit och tänkt på hemma. Trots det hade utbildningens kursansvariga Eva Norberg tid att sätta sig ner och prata med mig om utbildningen, berätta om dess bakgrund och hur studierna går till.

Eva tog över ansvaret för utbildningen i augusti 2024. Sedan dess har hon ansvar för det praktiska kring kursen, till exempel att boka föreläsare och leta praktikplatser. För de hörande tolkutbildningarna finns det ett system där praktikplatser fördelas mellan deltagarna, men döva tolkar ingår inte där, och därför är det Eva som får jaga passande praktikplatser. Hon har själv gått kursen och arbetar alltså som döv teckenspråkstolk.

Bara några veckor efter att det här numret av Tolktrycket dimper ner i din brevlåda är det exakt tio år sedan den första gruppen tolkar utexaminerades från Västankviks folkhögskola. Klassen som

gick ut då började alltså sin resa i augusti 2014. Jag och Eva enas i vårt samtal om att tiden har gått fort!

“Utbildningen var då bara ett år, på distans”, berättar Eva. “I dag är den två år på halvfart, på distans men med fysiska träffar emellanåt.”

Under de två åren hinns ett tjugotal träffar med. Vissa är på distans, och vissa på plats på Västankvik. De tre dagar långa fysiska träffarna är förlagda på onsdagar till och med fredagar. Utbildningen har under sin levnadstid varit populär. Det finns ofta en kö av villiga deltagare. Rekrytering sker genom prov liknande de hörande potentiella tolkstudernterna behöver genomgå för att säkerställa att deltagaren passar för utbildningen.

Sverige är på många sätt ett före-gångsland, men när det gäller döva tolkar ligger vi inte så långt fram som man skulle kunna tro. Runtom i världen har de funnits under lång tid. I Sverige är det mest vanligt att an-vända sig av döva tolkar

Utbildningens del
Stående till vänster

vid läkarbesök och andra kortare samtal, men i andra länder är det inte ovanligt med döva tolkar i större sammanhang, som till exempel konferenser eller föreläsningar med stor publik.

Eva påpekar också något jag aldrig tänkt på: att döva barn, på samma sätt som CODA-barn, ofta har fått tolka till sina föräldrar. Föräldrarna som tillhör en annan generation och inte är starka i det svenska språket och därför inte har fått möjlig-heten att ta till sig av det som händer i samhället.

“Jag har varit tolk under hela min uppväxt. Jag har bara inte förstått att det också kan vara ett jobb!” säger Eva.

Under utbildningen tar deltagarna del av olika typer av kurslitteratur. En del sammanställdes av de som inledningsvis hade ansvar för utbildningen: Maya Rohdell, Lars-Gunnar Möllefors och Eva Sundqvist-Dahne. En del av kursmaterialet består av externa föreläsare. Eva nämner Robert Adam, en amerikansk döv Associate Professor i språk och interkulturella studier, som ett uppskattat inslag. Han pratar med deltagarna om tolkning med internationella tecken. På kursen läser man även litteratur som hörande tolkar säkert känner igen - många är vi som kämpat oss igenom Jemina Napier!

Beroende på vilken tolkutbildning man gick - och när man gick den - studerade man olika ämnen. Själv minns jag svenska, samhällskunskap och dövstudier, men kollegor som gick på andra utbildningar pratar då och då om psykologi- och sociologilektioner. Jag är nyfiken på om de döva tolkstuderterna också pluggar andra ämnen än tolkning.

“Döva tolkar måste självklart ha breda kunskaper”, säger Eva. “Precis som hörande tolkar måste de vara allmänbildade. Men här på tolkutbildningen studerar de bara tolkning. Vi pratar t. ex. om hur man samarbetar med hörande kollegor, vilken nivå man ska lägga sin tolkning på och hur man ska

Tolkutbildning för döva?

tänka vid “vanlig” tolkning kontra taktill tolkning.”

En vanlig uppfattning om döva tolkar är att de först och främst tolkar till nyanlända, men det måste inte nödvändigtvis vara sant. Det kan finnas både barn och äldre som har behov av ett mer visuellt teckenspråk, och också så kallade döv+, döva med funktionsnedsättning.

“Det finns de som sitter på två, tre möten med till exempel en myndighet innan man kan ta ett beslut i en fråga, för att man mellan mötena måste fråga vänner och bekanta om vad vissa ord, uttryck och tecken som dykt upp på det senaste mötet betyder. Med en döv tolk i rummet tar det inte lika lång tid.”

Efter vårt samtal känner jag att jag lärt mig en massa matnyttigt om döva tolkar, och det hoppas jag att du nu också har gjort!

Kristian Kåresjö Pessink

Eva Norberg, kursansvarig.

Spelar det någon roll om man säger *tolkanvändare*?

Som några vet tycker jag inte om ett av de kanske allra vanligaste begreppen vi teckenspråkstolkar använder – nämligen begreppet tolkanvändare. Här tänker jag försöka förklara varför jag inte tycker om det, men också diskutera om det egentligen spelar någon roll vilka begrepp vi använder?

Om vi börjar med varför jag personligen inte tycker om begreppet tolkanvändare är det dels för att jag som tolk inte vill vara ett ting som blir använt, utan en person som deltagarna samarbetar med och kommunicerar via. Att prata om deltagarna i den tolkade situationen som några som använder tolken tycker jag håller kvar diskussionen om teckenspråkstolkning vid synen på tolken som någon slags maskin eller verktyg, som man kan använda. Det representerar en gammaldags syn på tolkning som forskningen för länge sedan visat är felaktig, och som tolkutbildningar rört sig bort från. Idealet är inte längre att tolken ska försöka vara osynlig och/eller en maskin som inte påverkar den tolkade situationen. Idag ser vi istället på tolken som en av deltagarna i situationen. Tolken är inte en av de primära deltagarna, de som ska samtala med varandra. Nej, tolken är en deltagare med sina egna uppgifter – att tolka och koordinera samtalet. Som tolk vill jag att deltagarna i den tolkade situationen ska samarbeta med mig. De får gärna använda mina tjänster, men jag vill inte bli använd.

“Jag tycker det är värt det att försöka påverka min omvärld.”

“Idealet är inte längre att tolken ska försöka vara osynlig och/eller en maskin som inte påverkar den tolkade situationen”

Dessutom tycker jag illa om begreppet för att både tolkar och andra ofta bara menar den döva deltagaren i samtalet när de säger tolkanvändaren. På det sättet bevarar vi synen på tolken som någon som är på plats för att den döva deltagaren behöver det. Men, som vi alla vet är det ju både den döva och den hörande deltagaren i tolkade situationer som behöver våra tjänster för att samtala med varandra.

Spelar det någon roll vad vi säger, då? Om vi tänker efter är det många ord och begrepp som bytts ut genom åren. Tanken bakom det är att vårt sätt att prata om och benämna något i längden också påverkar hur vi ser på det. Inom vårt eget verksamhetsområde säger man till exempel inte dövstum längre, och inte åtbördsspråket heller. Vad ska man säga istället för tolkanvändare då? Ja, det beror naturligtvis på situationen. Själv använder jag ofta formuleringar av typen: den döva deltagaren (i samtalet), om det är den personen jag menar, eller deltagarna i den tolkade situationen, när jag menar alla. Onödigt krångligt? Nej, jag tycker inte det. Jag tycker det är värt det att försöka påverka min omvärld.

Anna-Lena Nilsson

Tolkporträtt: Anna Edvardsson

Jobbar sedan: 2008, efter att ha tagit examen från Södertörns folkhögskola.

Nuvarande arbetsplats: Anställd hos Din Teckenspråkstolk JB AB sedan 2018.

Det bästa med mitt jobb: Att jag aldrig blir trött på det! Älskar att ha dagar där ingen dag är den andra lik!

Det sämsta med mitt jobb: Jag tycker nog att det sämsta är att upphandlingar styr och ställer våra arbetsvillkor, vilket inte alltid är till det bättre.

Drömtolkuppdrag: Skulle påstå att jag redan haft några sådana uppdrag och hoppas att det kommer dyka upp fler framöver! Är så tacksam över alla dörrar som öppnas av att få vara tolk i situationer där andra inte får möjlighet att vara med!

Utbildning jag skulle vilja ha i arbetet: Hade gärna haft utbildning i teknik/data, för ibland blir man tekniker på distansuppdragen och jag är inte så van vid nya plattformar som dykt upp efter Teams och Zoom.

”Är så tacksam över alla dörrar som öppnas av att få vara tolk i situationer där andra inte får möjlighet att vara med!”

Då jag inte jobbar: Då hittar man mig på en av barnens aktiviteter, oftast vid en fotbollsplan! Senare på kvällen hittar man mig i soffan framför en serie på Netflix!

Jag blir glad av: Min familj, vår stuga i Norrland, sol, havet, choklad och mina kollegor!

Jag samlar på: Vackra glas, helst gröna glas som får pryda mitt vitrinskåp!

Person jag beundrar: Alla som vågar följa sina drömmar!

Motto: This too shall pass!

Fortbildningskurser för teckenspråkstolkar under höstterminen 2025

I år erbjuds flera kurser på distans och kvällstid samt inte bara kurser inriktade mot teckenspråkstolkning utan även flera språkoberoende kurser inom tolkning.

Anmälan till universitet för höstterminen 2025 stänger den 15 april men alla kurserna nedan öppnar upp för s.k. sen anmälan den 15 juli. Anmälan sker även då på antagning.se

Mer information om kurserna nedan hittar ni på www.su.se, sök sedan på kursernas kurskod (TTA--) i sökfältet om du vill komma direkt till kursen.

Har ni frågor om kurserna är ni välkomna att kontakta ktt@su.se.

Följande kurser ges särskilt för teckenspråkstolkar

TTA170 Perspektiv på språk för teckenspråkstolkar, 5 hp (distans, kvällstid)

Denna kurs ges första halvan av höstterminen.

TTA160 Introduktion till tolkning och tolkningsteori för teckenspråkstolkar 7,5 hp (distans, kvällstid)

Denna kurs ges andra halvan av höstterminen.

De två kurserna ovan ingår i kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning och har hittills behövt läsas in om man vill validera sin teckenspråkstolkutbildning från folkhögskola och sedan ta en kandidatexamen i teckenspråk och tolkning.

Följande kurser ges för tolkar (språkoberoende)

TTA502 Yrkesetik och professionskunskap II, 7,5 hp (distans, dagtid)

TTA503 Introduktion till juridik för tolkar, 7,5 hp (distans, dagtid)

TTA541 Tolkning inom hälso- och sjukvård, 7,5 hp (distans, kvällstid)

TTA542 Jämförande språktypologi för tolkar, 7,5 hp (distans, blandad undervisningstid)

TTA543 Interprofessionella praktiker A, 5 hp (distans, dagtid)

Läs mer om innehållet i respektive kurs på webben.

Vårterminen 2026

Anmälan till vårterminens kurser 2026 är öppen 15 september-15 oktober 2025.

De två kurserna nedan är exempel på kurser som kommer att ges under våren.

TTA544 Interprofessionella praktiker B, 5 hp

Vi planerar även för en kurs som ska heta *Analys av tolkning för teckenspråkstolkar*, 7,5 hp. I skrivande stund är det inte helt klart om den kommer att ges redan våren 2026, men håll utkik efter information när ansökningstiden närmar sig.

Möjligheten till praktik som tolkaspirant

Tolkutbildningen på Stockholms universitet är tre år lång. Det är ett år kortare studietid än folkhögskolornas tolkutbildningar. Som vi alla vet är både tre och fyra år kort tid för att både hinna lära sig teckenspråk och hinna utvecklas tillräckligt i sin kommande yrkesroll som teckenspråks- och dövblindtolk.

“...det visade sig vara det bästa beslutet jag tagit för min karriär”

För länge sedan, i slutet på 90-talet, gavs en teckenspråkstolkutbildning på Edsvikens vårdgymnasium som hade ett annorlunda upplägg där utbildningen avslutades med en s.k. lärlingsperiod som var 3–6 månader lång och anpassades efter respektive studerandes individuella behov. Med inspiration från detta upplägg inrättades, för några år sedan, fyra stycken praktikkurser á fem veckor vardera, för studenter som tagit sin examen från KTT (Kandidatprogram i teckenspråk och tolkning) för att göra det möjligt för dem att få handledning ytterligare en period efter avslutad utbildning.

Genom åren har det funnits studenter som valt att gå direkt ut i arbetslivet efter avslutad utbildning, men det har också funnits de som ännu inte känt sig helt trygga med att ge sig ut på uppdrag själva. För dessa studenter har de fristående praktikkurserna varit ett utmärkt sätt att mjukt slussas in i yrket. Med fortsatt stöttning på den arbetsplats man praktiserar på kan man växa in i tolkrollen över tid. Arbetsplatsen får en långtidspraktikant med mycket att dela med sig av från sina studier och får dessutom möjlighet att hjälpa till att forma den nybakade tolken in i arbetslivet, utan att betala lön.

Praktikkurserna är, som sagt, fyra till antalet och omfattar vardera fem veckors praktik. Studenten väljer själv hur många av de fyra kurserna de går och om de vill vara på en praktikplats alla veckorna eller fördela dem på olika orter. Det går alltså att lägga till upp till 20 veckors tolkpraktik på sin kandidatexamen och på så sätt studera 3,5 år och sammanlagt få 26 veckors praktik. Det kallar vi lärlingsperiod som tolkaspirant!

En som valde att gå denna väg är Felicia Eriksson, som tog sin examen från KTT i juni 2024 och valde att lägga till de efterföljande praktikkurserna under hösten 2024. Här berättar hon om sitt intryck från den perioden.

Malin Tesfazion, tolklärare och studierektor för kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning

“Jag blev även stärkt i att ses som en kollega av alla medarbetarna som jobbade på tolkcentralen och inte som praktikant.”

Efter min 3-åriga tolkutbildning på Stockholms universitet kände jag mig ännu inte riktigt trygg att axla rollen som teckenspråks- och dövblindtolk. Jag ansökte därför till kurserna ”Praktik som teckenspråkstolk I-IV” på Stockholms universitet, för att bygga upp mitt självförtroende och få mer erfarenhet av riktiga tolksituationer innan jag gav mig ut helt själv. Jag kontaktade Sörmlands tolkcentral för att jag är bosatt i Sörmland och det visade sig vara det bästa beslutet jag tagit för min karriär.

“...jag blev mer attraktiv på arbetsmarknaden för att jag redan hade genomfört min inskolningsperiod som annars måste göras under tiden man är nyanställd.”

Eftersom jag hade en godkänd kandidatexamen i teckenspråk och tolkning kunde jag presenteras som färdig tolk som har en introduktionsperiod på tolkcentralen i stället för som praktikant. Jag började terminen med att fortfarande känna mig reserverad och smått försiktig när jag skulle tolka, men med hjälp av mina handledare och resten av tolkarna på tolkcentralen stärktes min självkänsla. En längre praktikperiod i kombination med att återkommande jobba med samma tolkkollegor var det som behövdes för att jag skulle känna mig tryggare. Jag blev även stärkt i att ses som en

kollega av alla medarbetarna som jobbade på tolkcentralen och inte som praktikant. Detta fick mig att känna mig som en viktig del av arbetslaget.

Jag avslutade min praktik med en redovisning av mina reflektioner om min utveckling under praktikveckorna och min lärare från Stockholms universitet, Elin Svanerud, och hela tolkcentralen var med och lyssnade. Det var fint att kunna ge något tillbaka till dem efter alla veckor som jag fått en massa från dem. Ett annat stort plus var att jag fick goda referenser när terminen var slut vilket ledde till vidare arbete på ett tolkbolag i Stockholm. Man kan säga att jag blev mer attraktiv på arbetsmarknaden för att jag redan hade genomfört min inskolningsperiod som annars måste göras under tiden man är nyanställd. Jag vill rekommendera fler arbetsplatser för tolkar att ta emot studenter på denna lärlingspraktik och säkert går det att kontakta Sörmlands tolkcentral för den som undrar hur de upplevde det hela.

Felicia Eriksson

Sittande: Felicia Eriksson. Från vänster: Jessica Kühnemann, Jenny Wiberg, Jessica Keineby och Anette Sandberg. Foto: Elin Svanerud.

Vill du delta i en hjärnavbildningsstudie om teckenspråk?

När vi samtalar behöver vi anstränga oss olika mycket beroende på omständigheterna. I miljöer med mycket ljud och visuella störningar måste vi anstränga oss mer för att förstå vad som sägs. Den här studien undersöker hur hjärnan hanterar olika typer av ljud- och synstörningar och hur det påverkar förståelsen av tal- och teckenspråk.

Vi söker deltagare som:

- Är 18-45 år gamla
- Är flytande på svenskt teckenspråk
- Använder svenskt teckenspråk regelbundet
- Är normalhörande
- Är högerhänta
- Har avslutat gymnasieutbildning eller motsvarande

Om detta stämmer in på dig, kan du vara en perfekt försöksperson för vår studie!

Deltagandet innebär att du genomgår en magnetkameraundersökning där vi registrerar hjärnans aktivitet medan du identifierar ord och tecken som visas för dig. Testningen sker på Stockholm University Brain Imaging Center (SUBIC) vid Stockholms universitet och studien bedrivs av Linköpings universitet.

Är du intresserad av att delta? Kontakta Cristina Tobías, cristina.tobias@liu.se

TOLKAB - en livsresa

I augusti 1991 träffades vi, 9 personer från olika delar av Sverige, på Västankvik folkhögskola för att gå Teckenspråkstolkutbildning med dövblindkunskap.

Vi blev snabbt en sammansvetsad, driftig och välfungerande grupp och vi började tidigt kalla oss för TOLKAB (Tolkar för allmänbildning). Efter yrkesexamen fortsatte vi att ses och har under dessa 32 år utvecklat och vårdat vår livslånga vänskap.

Redan tredje dagen berättade våra tolklärare Elisabeth Sträng och Sara Göransson att vi skulle göra en studieresa sista terminen på utbildningen. Vi pratade genast ihop oss och bestämde att vi skulle resa till USA. Detta lyckades vi genomföra genom ett stort driv hos oss alla. När någon kom med en idé svarade vi alltid JA. Andra veckan när

Utanför Capitolium under vår USA-resa, våren 1993.
Foto: Addiswa Stenström

Rune tar en selfie på oss på Gran Canaria 2016.

skolan åkte på gemensam hajk hade vi ordnat med en kiosk för att samla in pengar, därefter fortsatte den ena aktiviteten efter den andra. Vi hade två mål, att ha kul och att tjäna pengar. Den ena aktiviteten avlöste den andra. Det var filmvisningar, tjockbullsbak, "Tur i kärlek", kakförsäljning, fondansökningar, ordnande av flertalet fester med olika teman för skolans alla elever. Vi deltog också på en modevisning på Dövas dag i Falun, där ett par av oss vågade sig på att manneköra i underkläder! Ifall inte inkomsterna från alla aktiviteter vi gjorde skulle räcka så började vi tidigt att månadsspara inför resan. De mer ekonomiskt sinnade i klassen spekulerade till och med i dollar.

Från en träff i Västerås, 2011.

VÄNSKAP

Efter vår resa till USA och examen i maj 1993 hade vi pengar kvar och vi fortsatte månadsspara för att kunna fortsätta träffas. Vår första återträff ordnade Annika i Västerås och hon var den som satte ribban för våra träffar. Hon fixade ett "nice program" i TOLKAB:s anda med fortbildning, gemenskap och det goda samtalet. De följande åren träffades vi i Vänersborg, Stockholm, Örebro samt Leksand. Vi har fortsatt träffas genom alla år för att vi vill och gillar varandra. Våra samtal tar aldrig slut, vi känner en stor trygghet i varandra och vet att det som sägs på TOLKAB:s träffar stannar där.

2015 kläcktes idén, "tänk om vi kunde ha en hel vecka tillsammans i sol och värme". Året därpå blev det verklighet! Sen dess har vi njutit av vidunderliga vandringar, fantastisk mat och goda samtal hos Rune på Grand Canaria.

I skrivande stund njuter vi av en återträff i Örebro med besök på Anders fotoutställning, teater och festmiddag hos Karin med det goda och aldrig sinande samtalet.

Anders Silvertärn

Annika Lindén Bergdahl

Ewonne Borg

Elisabet Ingels

Karin Bäckgren

Lena Johansson

Lisa Kellerman

Maria Ehn

Rune Leander

Karin Bäckgren, Rune Leander, Maria Ehn, Elisabet Ingels, Annika Lindén Bergdahl, Anders Silvertärn, Lena Johansson och Lisa Kellerman. Fotograf: Stina Silvertärn.

Viktig uppvaktning på Socialdepartementet

Den 24 mars i år tog Socialdepartementet på regeringskansliets förvaltningsavdelning emot representanter från det tolknätverk som återkommande träffats sedan snart två år. Nätverket är initierat av DIK och leds av Johanna Alm Dahlin. Vi arbetar på olika sätt för förbättrade villkor och förutsättningar för teckenspråkstolkar. Ett sätt är att försöka göra de påtryckningar man kan genom att ha kontakt med våra beslutande organ i Sverige. Därför hade vi planerat för ett besök hos Socialdepartementet.

Vid besöket fanns följande representanter med:

Johanna Alm Dahlin – utredningsansvarig hos DIK som också leder tolknätverket

Anna Troberg – förbundsordförande DIK

Louise Angeldal – verksam tolk på Uppsala TC, facklig representant DIK

Veronica Granberg – verksam tolk på Örebro TC, facklig representant Vision

Åsa Byléhn – ordförande för STTF

Priscilla Ferrera – Tolkledarna, VD för tolkbolag samt verksam tolk

Malin Tesfazion – Stockholms universitet, tolklärare och studierektor för kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning.

Efter flera försök att få till ett besök med förhoppningen att få träffa socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönwall blev vi äntligen inbjudna. Även om ministern själv fick förhinder samma dag så fick vi träffa tre av hennes närmaste medarbetare på Socialdepartementet; Minna Ljunggren, statssekreterare, Cassandra Lundgren, politiskt sakkunnig och Christina Welander från Enheten för socialtjänst och funktionshinderpolitik.

“nu finns det hopp om förändring och förbättring”

Det var naturligtvis snopet att inte få träffa ministern, men vi blev positivt bemötta och kände att de lyssnade. De ställde också relevanta och viktiga frågor för att lära sig mer. Inför mötet hade vår grupp gjort en ganska detaljerad plan kring hur vi ville fördela vår tilldelade timme så att alla skulle hinna framföra sina aspekter på problematiken och utmaningarna med dagens tolktjänst. Vi ville särskilt lyfta utmaningarna kring teckenspråkstolkars arbetsmiljö och villkor som i sin tur leder till att många lämnar branschen och att det blir svårt att locka nya tolkar till yrket och få tillräcklig tillströmning till utbildningsplatserna.

Vi fick två viktiga besked med oss från mötet.

Det ena var att det tillskott på 41 miljoner kronor som regionerna har fått för att samordna tolktjänsten är en permanent ökning, inte bara en tillfällig sådan. Det andra var att regeringskansliet verkar vara klara med sin analys av Tolktjänstutredningen (alltså handlingsplanen, SOU 2022:11). Det innebär att en myndighet kommer att få uppdraget att planera för en nationell funktion för samordning av tolktjänsten och regeringen arbetar för att kunna gå ut med mer information inom kort. Det innebär åtminstone att det rör på sig och även om denna typ av arbete tar tid så finns det nu hopp om förändring och förbättring. Vi upp-

manades hålla utkik efter beslutet och Christina Welanders öppnade för fortsatt kontakt. Vi som var på plats kom överens om att direkt ligga på den utvalda myndigheten, när det annonseras, för att kunna vara med och bidra och påverka.

Johanna Alm Dahlin, Anna Troberg, Louise Angeldal, Veronica Granberg, Åsa Byléhn, Priscilla Ferrera och Malin Tesfazion

Hälsning från FST

Vi i FST har haft årsmöteskonferens i Örebro där vi bland annat lyssnade till och pratade om skrivtolkning i kombination med taltjänst, och hade ett årsmöte där vi valde en ny styrelse. Det törs sägas att det blev jättelyckat och att det kanske är värt att lägga så här mycket jobb på att kunna ses ordentligt vartannat år. För oss som arrangerade konferensen kändes Örebro som en plats i mitten av Sverige. Men det var fler än några stycken som valde att inte delta för att vi förlagt konferensen där och inte i Stockholm, för det tyckte de att det ligger mer i mitten av landet. Jag har en ganska stor (ca 150 cm hög) karta över Sverige i mitt hemmakontor. Örebro ligger rakt in i landet från Stockholm. Om Stockholm är mitten om man mäter breddgrader så måste väl Örebro vara mitten på längdgraderna?

Äsch, vi släpper det.

Eller nä! Om vi tittar på kartan ur en annan synvinkel. Vår nya styrelse har medlemmar från Kalmar till Luleå och är ungefär hälften regionanställda och hälften anställda privat eller egenföretagare. Denna spridning ser vi som en stor styrka och har också mynnat ut i en ambition att försöka kartlägga och förstå skillnader mellan hur villkoren och verksamheten ser ut för både skriv- och tss-tolkningen i hela landet och i olika sfärer. Det är ett ganska mastigt arbete, men vi är säkra på att det kommer nyttig information ur det för både tolkar, samordningar, tolkanvändare och beslutsfattare.

Vi återkommer om det. Och dyker det upp nya insikter om var mitten ligger så kommer det i nästa hälsning! Vi hörs!

Föreningen för skriv- och tss-tolkare genom ordförande David

Skrivtolkutbildningen nu delvis i Örebro

Skrivtolkutbildningen som ges på Södertörns folkhögskola har fått sina platsträffar flyttade till Örebro. På hemsidan går det att läsa: "Plats-träffarna är obligatoriska och sker vid uppstart, i mitten av en termin och vid terminsavslutningen. Platsträffarna sker på Fellingsbro folkhögskola i Örebro." Sista ansökningsdag är 30 maj och utbildningen som är på ett år startar 18 augusti.

